

Torstai 1. joulukuuta 2016

P8_TA(2016)0464

Euroopan unionin solidaarisuusrahaston arviointi

Euroopan parlamentin päätöslauselma 1. joulukuuta 2016 Euroopan unionin solidaarisuusrahaston arvioinnista (2016/2045(INI))

(2018/C 224/22)

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 175 artiklan ja 212 artiklan 2 kohdan,
- ottaa huomioon Euroopan unionin solidaarisuusrahaston perustamisesta 11. marraskuuta 2002 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2012/2002 ⁽¹⁾,
- ottaa huomioon 15. tammikuuta 2013 antamansa päätöslauselman Euroopan unionin solidaarisuusrahastosta, sen täytäntöönpanosta ja soveltamisesta ⁽²⁾,
- ottaa huomioon Euroopan unionin solidaarisuusrahaston perustamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2012/2002 muuttamisesta 15. toukokuuta 2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 661/2014 ⁽³⁾,
- ottaa huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan unionin solidaarisuusrahaston perustamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2012/2002 muuttamisesta” (COM(2013)0522) ⁽⁴⁾,
- ottaa huomioon komission kertomuksen ”Euroopan unionin solidaarisuusrahaston vuosikertomus 2014” (COM(2015)0502),
- ottaa huomioon 5. syyskuuta 2002 antamansa päätöslauselman tulvista Euroopassa ⁽⁵⁾,
- ottaa huomioon 8. syyskuuta 2005 antamansa päätöslauselman tämän kesän luonnononnettomuuksista (tulipaloista ja tulvista) Euroopassa ⁽⁶⁾,
- ottaa huomioon komission tiedonannon Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle ”Euroopan unionin solidaarisuusrahaston tulevaisuus” (COM(2011)0613),
- ottaa huomioon 28. marraskuuta 2013 annetun alueiden komitean lausunnon aiheesta ”Euroopan unionin solidaarisuusrahasto” ⁽⁷⁾,
- ottaa huomioon talousarviota koskevasta kurinalaisuudesta, talousarvioyhteistyöstä ja moitteettomasta varainhoidosta 2. joulukuuta 2013 tehdyn Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission välisen toimielinten sopimuksen ⁽⁸⁾,
- ottaa huomioon työjärjestyksen 52 artiklan,

⁽¹⁾ EYVL L 311, 14.11.2002, s. 3.

⁽²⁾ EUVL C 440, 30.12.2015, s. 13.

⁽³⁾ EUVL L 189, 27.6.2014, s. 143.

⁽⁴⁾ EUVL C 170, 5.6.2014, s. 45.

⁽⁵⁾ EUVL C 272 E, 13.11.2003, s. 471.

⁽⁶⁾ EUVL C 193 E, 17.8.2006, s. 322.

⁽⁷⁾ EUVL C 114, 15.4.2014, s. 48.

⁽⁸⁾ EUVL C 373, 20.12.2013, s. 1.

Torstai 1. joulukuuta 2016

- ottaa huomioon aluekehitysvaliokunnan mietinnön sekä budjettivaliokunnan ja talousarvion valvontavalioikunnan lausunnot (A8-0341/2016),
- A. ottaa huomioon, että Euroopan unionin solidaarisuusrahasto (EUSR) perustettiin asetuksella (EY) N:o 2012/2002 vastauksena Keski-Euroopassa kesällä 2002 esiintyneisiin tuhoisiin tulviin; toteaa, että EUSR on arvokas väline, joka avulla unioni voi vastata suuriin luonnonkatastrofeihin ja poikkeuksellisiin alueellisiin katastrofeihin unionissa ja unionin kanssa liittymisneuvotteluja käyvissä maissa sekä osoittaa solidaarisuutta tukikelpoisille alueille ja valtioille; toteaa, että EUSR:stä tuetaan vain viranomaisten toteuttamia hätä- ja pelastustoimia sellaisten luonnonkatastrofien jälkeen, jotka vaikuttavat suoraan ihmisten elämään, luonnonympäristöön tai talouteen tietyllä katastrofialueella (vaikka olisi pantava merkille, että komissio esitti vuonna 2005 ehdotuksen, jolla pyrittiin laajentamaan alkuperäistä soveltamisalaa);
- B. ottaa huomioon, että EUSR:stä on perustamisensa jälkeen ollut paljon hyötyä, sillä yhteensä käyttöön on otettu 3,8 miljardia euroa yli 70 katastrofin yhteydessä 24 edunsaajavaltiossa ja liittymisneuvotteluja käyvässä maassa; toteaa, että sitä on käytetty selviytymään monista luonnonilmiöistä, kuten maanjäristyksistä, tulvista, metsäpaloista, myrskyistä ja hiljattain kuivuudesta; toteaa, että EUSR on yksi unionin vahvimista solidaarisuuden symboleista vaikeina aikoina;
- C. ottaa huomioon, että välinettä muutettiin huomattavasti vuonna 2014 sen menettelyjen parantamiseksi ja yksinkertaistamiseksi, nopeamman toiminnan varmistamiseksi kuuden viikon kuluessa hakemuksesta, sen soveltamisalan uudelleen määrittämiseksi sekä alueellista katastrofia koskevien selkeiden kriteerien vahvistamiseksi; toteaa, että muutoksessa myös vahvistettiin katastrofien ennaltaehkäisyä ja riskinhallintaa koskevia strategioita, millä tehostettiin hätärahoitusta parlamentin sekä paikallis- ja alueviranomaisten useina vuosina esittämien lukuisten pyyntöjen mukaisesti; ottaa huomioon, että 14. syyskuuta 2016 esitetystä komission koontiasetuksessa (COM(2016)0605 – 2016/0282(COD)) on ehdotettu EUSR:ää koskevaa uutta muutosta, jonka tarkoituksena on parantaa hätäapurahan valmiutta ja tehokkuutta;
- D. toteaa, että parlamentti on tukenut vahvasti ehdotettuja muutoksia, joista useimpia se on jo pyytänyt aikaisemmissa päätöslauselmissaan;
- E. ottaa huomioon, että ennen vuoden 2014 kesäkuuta (muutetun asetuksen voimaantuloajankohta) vastaanotetut hakemukset arvioitiin alkuperäisen asetuksen mukaisesti, kun taas sen jälkeen saatujen hakemusten arvioinnissa noudatettiin muutettua asetusta;
- F. toteaa, että luonnonkatastrofien ehkäisyyn tehtävät investoinnit ovat äärimmäisen tärkeitä ilmastonmuutoksen torjumiseksi; toteaa, että luonnonkatastrofien ehkäisyyn ja riskinhallintastrategioihin tehtäviin investointeihin on myönnetty merkittävästi unionin rahoitusta etenkin Euroopan rakenne- ja investointirahastoista (ERI-rahastot);
- G. toteaa, että jos jonakin vuonna ei ole käytettävissä riittävästi määrärahoja, poikkeustapauksissa voidaan ottaa käyttöön seuraavan vuoden määrärahoja, kun otetaan huomioon rahaston määrärahojen vuotuinen enimmäismäärä katastrofin tapahtumisvuonna ja sitä seuraavana vuonna;
1. muistuttaa, että vuonna 2002 perustettu EUSR on perustamisestaan lähtien ollut paikallis- ja alueviranomaisten merkittävä rahoituslähde eri puolilla Eurooppaa tapahtuneiden luonnonkatastrofien, kuten tulvien, maanjäristysten ja metsäpalojen, seurausten lievittämisessä, ja sen avulla on osoitettu unionin solidaarisuutta katastrofeista kärsineille alueille; korostaa, että EUSR on yksi konkreettisimmista ja todellisimmista osoituksista kansalaisille tuesta, jota unioni voi antaa paikallisyhteisöille;
  2. korostaa, että EUSR:n perustamisen jälkeen unionissa tapahtuneiden luonnonkatastrofien määrä, vakavuus ja rajuus ovat lisääntyneet ilmastonmuutoksen seurauksena; painottaa siksi vakaan ja joustavan rahoitusvälineen tuomaa lisäarvoa keinona osoittaa solidaarisuutta ja tarjota nopeasti todellista tukea suurista luonnonkatastrofeista kärsiville ihmisille;
  3. huomauttaa, että EUSR:ää ei rahoiteta unionin talousarviosta ja että siihen osoitetaan enintään 500 miljoonaa euroa (vuoden 2011 hintoina); toteaa, että säännösten joustavuudesta (määrärahasiirrot N+1) huolimatta on olemassa riski, että huomattava määrä varoista jää käyttämättä joka vuosi; panee tässä yhteydessä merkille, että ehdotetussa koontiasetuksessa esitetään vuotuisten määrärahojen osittaista sisällyttämistä unionin talousarvioon, jotta varojen käyttöönottonenettely olisi nopeampi ja katastrofista kärsiviä kansalaisia autettaisiin nopeammin ja tehokkaammin;

Torstai 1. joulukuuta 2016

4. toteaa, että vuotuisen kynnyksarvon käyttöönotto osoittaa, että määrärahojen vuotuinen määrä on monivuotisen rahoituskehityksen uuden ohjelmakauden jälkeen ollut riittävä;

5. painottaa vuonna 2014 tehdyn muutoksen merkitystä, koska sillä onnistuttiin lakkauttamaan käsittelyn juuttuminen neuvostoon; toteaa, että muutoksella vastattiin loppujen lopuksi parlamentin toistuvasti esittämiin pyyntöihin tuen valmiuden ja tehokkuuden parantamisesta, jotta varmistetaan nopea ja avoin toiminta luonnonkatastrofeista kärsivien kansalaisten tukemiseksi; on lisäksi ilahtunut tuoreesta koontiasetuksesta, jossa otetaan käyttöön rahoituksen yksinkertaistamista ja helpompaa käyttöönottoa koskevia uusia säännöksiä;

6. painottaa muutoksen keskeisiä osatekijöitä, kuten ennakkomaksuja, joiden määrä voi olla enintään 10 prosenttia suunnitellun rahoitustuen määrästä ja jotka voidaan antaa käyttöön pyynnöstä pian sen jälkeen, kun komissiolle on toimitettu hakemus rahastosta maksettavasta rahoitusosuudesta (enimmäismäärä 30 miljoonaa euroa), hätä- ja pelastustoimien valmisteluun ja täytäntöönpanoon liittyvien menojen tukikelpoisuutta (parlamentin keskeinen pyyntö), jäsenvaltioiden hakemusten jättämiselle asetetun määräajan pidentämistä (12 viikkoa ensimmäisestä vahingosta) ja hankkeen toteutusajan pidentämistä (18 kuukautta) sekä hakemuksiin vastaamista koskevan kuuden kuukauden pituisen määräajan asettamista komissiolle, luonnonkatastrofien ennaltaehkäisyä koskevia uusia säännöksiä ja parannuksia moitteetonta varainhoitoa koskeviin menettelyihin;

7. korostaa kuitenkin, että vaikka ennakkomaksuja voidaan saada käyttöön tavanomaista menettelyä nopeammin, tuensaajat kärsivät yhä pitkästä kokonaisenmenettelystä, joka alkaa hakemuksen esittämisestä ja päättyy rahoitustuen viimeisen erän maksamiseen; painottaa tässä yhteydessä tarvetta esittää hakemus mahdollisimman pian katastrofin jälkeen sekä tarvetta lisäparannuksiin arviointivaiheessa ja seuraavissa vaiheissa, jotta maksujen suorittamista helpotetaan; katsoo, että äskettäin ehdotetut EUSR:ää koskevat koontisäännökset voivat tukea varojen nopeampaa käyttöönottoa siten, että paikan päällä paljastuvat todelliset tarpeet voidaan täyttää; korostaa myös, että jäsenvaltioiden on tarkasteltava omia hallinnollisia menettelyjään tuen käyttöönoton nopeuttamiseksi katastrofialueilla ja -maissa; ehdottaa lisäksi tulevan muutoksen mahdollista parantamista varten, että siihen sisällytetään pyyntö saada katastrofihallinnan pakolliset ja ajantasaistetut kansalliset suunnitelmat sekä vaatimus hätätilasopimuksia koskevien sopimusten valmisteluun liittyvien tietojen välittämisestä;

8. kehottaa jäsenvaltioita parantamaan omia viestintä- ja yhteistyökeinojaan paikallis- ja alueviranomaisten kanssa arvioitaessa tukikelpoisia vahinkoja, joita varten on haettu EUSR:n rahoitustukea, sekä valmisteltaessa hakemuksia ja pantaessa täytäntöön hankkeita luonnonkatastrofien vaikutuksiin vastaamiseksi; katsoo, että näin varmistettaisiin unionin tehokas tuki paikan päällä ja kestävien ratkaisujen edistäminen; katsoo lisäksi, että EUSR:n tuesta olisi tiedotettava julkisesti; kehottaa asianomaisia viranomaisia parantamaan viestintää ja tarjoamaan tietoja EUSR:n tuesta hallinnollista rasietta lisäämättä;

9. pitää tärkeänä varmistaa, että jäsenvaltiot soveltavat luonnonkatastrofien yhteydessä julkisia hankintamenettelyjä, jotta voidaan kartoittaa ja levittää hätätilanteissa tehtäviä sopimuksia koskevia hyviä käytäntöjä ja saatuja oppeja;

10. panee tyytyväisenä merkille, että komissio on selkeyttänyt alueellisia luonnonkatastrofeja koskevia tukikelpoisuussäännöksiä, mutta huomauttaa, että parlamentin ja neuvoston välisessä lopullisessa sopimuksessa niiden tukikelpoisuusraja on yhä komission ehdotuksen mukaisesti 1,5 prosenttia alueellisesta BKT:stä huolimatta parlamentin pyrkimyksistä alentaa se yhteen prosenttiin; panee merkille, että syrjäisimpien alueiden haavoittuvuus on otettu huomioon, sillä niiden tukikelpoisuusraja on laskettu yhteen prosenttiin;

11. toteaa, että rahaston varoilla ei korvata vakuutuksen kattamia vahinkoja eikä yksityisiä menetyksiä; korostaa, että pitkän aikavälin toimenpiteille, kuten kestäville jälleenrakentamiselle tai talouskehitystoimille ja ehkäiseville toimille, voidaan myöntää rahoitusta muista unionin välineistä, erityisesti ERI-rahastoista;

12. kehottaa jäsenvaltioita hyödyntämään tehokkaasti nykyistä unionin rahoitusta ja etenkin viittä ERI-rahastoa investointeihin, joilla ehkäistään luonnonkatastrofeja; huomauttaa, että on tärkeää kehittää unionin eri rahastojen ja toimintapolitiikkojen välistä synergiaa, jotta voidaan ehkäistä luonnonkatastrofien vaikutuksia ja varmistaa jälleenrakennushankkeiden vakauttaminen ja pitkän aikavälin kestävä kehittäminen EUSR:n varoja käytettäessä; katsoo, että asianomaisten jäsenvaltioiden olisi sitouduttava virallisesti kaikkiin toimiin, joita tarvitaan katastrofien ennaltaehkäisemiseen ja katastrofialueiden kestäväan jälleenrakentamiseen, aina kun EUSR:n varoja käytetään; kehottaa yksinkertaistamaan mahdollisimman laajalti yhdistettyjen varojen käyttöön liittyvää hallintoa, kun yhteisvaikutusta on tarkoitus soveltaa;

Torstai 1. joulukuuta 2016

13. korostaa siksi, että on lisättävä pyrkimyksiä investoida ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja siihen sopeutumiseen niin, että otetaan huomioon ehkäisevät toimet tuettaessa EUSR:n varoilla jälleenrakennusta ja uudelleenmetsittämistä; katsoo, että ennaltaehkäisemisestä olisi tultava horisontaalinen tehtävä, ja ehdottaa toteuttamaan ekosysteemiin perustuvan lähestymistavan mukaisia ennaltaehkäiseviä toimia, kun katastrofin vaikutuksia lievennetään EUSR:n avulla; kehottaa lisäksi jäsenvaltioita vahvistamaan riskinehkäisy- ja -hallintastrategioita ja ottamaan huomioon, että monet nykypäivän luonnonkatastrofeista ovat suora seuraus ihmisen toiminnasta;

14. korostaa, että on tärkeää varmistaa mahdollisimman suuri avoimuus EUSR:n varojen myöntämisessä, hallinnoinnissa ja täytäntöönpanossa; pitää tärkeänä määrittää, onko EUSR:n tukien käytössä noudatettu moitteettoman varainhoidon periaatteita, jotta voidaan kartoittaa, kehittää ja jakaa hyviä käytäntöjä ja saatuja oppeja; kehottaa siksi komissiota ja jäsenvaltioita parantamaan avoimuutta ja varmistamaan, että tiedot ovat julkisesti saatavilla koko tuen käyttöönottonenettelyn ajan hakemuksen jättämisestä lähtien hankkeen päättymiseen saakka; kehottaa myös Euroopan tilintarkastustuomioistuinta laatimaan erityiskertomuksen EUSR:n toiminnasta varsinkin siksi, että viimeisin saatavilla oleva kertomus on ajalta ennen EUSR-asetuksen vuoden 2014 muutosta;

15. toteaa, että vuonna 2014 vastaanotettiin 13 uutta hakemusta, ja kiinnittää huomiota kyseisen vuoden erityistilanteeseen, sillä kuusi hakemusta arvioitiin vanhan asetuksen perusteella, kun taas jäljellä olevat seitsemän hakemusta arvioitiin muutetun asetuksen mukaisesti;

16. muistuttaa, että aiemman EUSR-asetuksen nojalla vuonna 2014 hylättiin kaksi hakemusta, koska kyseisiä katastrofeja ei voitu pitää "poikkeuksellisina" huolimatta siitä, että ne aiheuttivat vakavia vahinkoja ja niillä oli suoria jälkivaikutuksia asianomaisten alueiden taloudelliseen ja sosiaaliseen kehitykseen; pitää siksi tervetulleina muutetussa EUSR-asetuksessa tähän asiaan tehtyjä selvennyksiä; ehdottaa kuitenkin, että tulevaisuudessa sallitaan usean tukikelpoisen maan yhteisen hakemuksen esittäminen silloin, kun ne kärsivät samasta syystä aiheutuneesta ja samaan aikaan vahinkoja aiheuttavasta rajat ylittävästä luonnonkatastrofista; ehdottaa myös, että epäsuorat vahingot otetaan huomioon hakemusten arvioinnissa; ottaa kuitenkin samalla huomioon mahdollisuuden, että alueelliset luonnonkatastrofit määritellään uudelleen;

17. kehottaa komissiota ottamaan huomioon tulevien muutosten valossa mahdollisuuden lisätä ennakkomaksujen kynnysarvoa 10 prosentista 15 prosenttiin sekä lyhentää hakemusten käsittelyn määräaikaa kuudesta viikosta neljään viikkoon; kehottaa komissiota myös harkitsemaan mahdollisuutta asettaa alueellisten luonnonkatastrofien tukikelpoisuuden kynnysarvoksi yksi prosentti alueellisesta BKT:stä ja ottamaan huomioon hakemuksia arvioidessaan asianomaisten alueiden sosioekonomisen kehityksen tason;

18. huomauttaa tarpeesta harkita, voidaanko käyttää BKT:tä pidemmälle meneviä uusia indikaattoreita, kuten inhimillisen kehityksen indeksiä ja alueellisen sosiaalisen edistyksen indeksiä (Regional Social Progress Index);

19. pitää myönteisenä, että komissio on hyväksynyt uusien säännösten voimaantulon jälkeen vastaanotetut seitsemän tukihakemusta; on tyytyväinen, että se hyväksyi myös vuoden 2014 lopussa neljä tukihakemusta, joiden määrärahat oli EUSR:n vuosikertomuksen 2015 mukaan siirrettävä vuodelle 2015; muistuttaa tässä yhteydessä, että 2015 oli muutettujen säännösten ensimmäinen täysi soveltamisvuosi ja että analyysi osoittaa, että muutokseen sisällytetyillä oikeudellisilla selvennyksillä varmistettiin hakemusten hyväksyminen; toteaa, että vanhoja säännöksiä sovellettaessa näin ei käynyt, sillä noin kaksi kolmasosaa alueellista katastrofitukea koskevista hakemuksista arvioitiin tukeen oikeuttamattomiksi;

20. pitää valitettavana, että vanhan asetuksen mukaiset täytäntöönpano- ja päättymisraporttien arviointimenettelyt kestivät pitkään, ja odottaa, että muutetun asetuksen nojalla hankkeet päätetään tehokkaammin ja avoimemmin sekä tavalla, jolla varmistetaan unionin taloudellisten etujen suojeleminen;

21. korostaa lisäksi, että muutetun asetuksen 11 artikla antaa komissiolle ja tilintarkastustuomioistuimelle tilintarkastusvaltuudet ja unionin petostentorjuntavirastolle (OLAF) mahdollisuuden suorittaa tutkimuksia tarvittaessa;

Torstai 1. joulukuuta 2016

22. kehottaa komissiota ja tilintarkastustuomioistuinta arviomaan EUSR:n toimintaa ennen nykyisen monivuotisen rahoituskauden päättymistä;
  23. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle sekä jäsenvaltioille ja niiden alueviranomaisille.
-